

- Äiti ja isä tekevät tässä kasvilavaa, ja mummokin on käymässä, selittää Vehkaojalle vuonna 1941 muuttanut Terttu Pynnönen o.s. Ilonen. Vehkaoja sijaitsi karulla hiekkakan-
kaalla, mutta asukkaat saivat silti pihoihensa istuttamistaan marjapensaista ja kasvimaista satoa. Kuva: Terttu Pynnösen albumista

Vihtori Raittila ja pojat Unto ja Kalervo halonhakkuussa Vehkaojalla arviolta vuonna 1947. Taloissa oli puulämmitys ja puuta sai ottaa Valmetin metsätonteilta. Kuva: Unto ja Marjatta Raittilan albumista

Tämä kuva on otettu Vehkaojalta siinä vaiheessa, kun talot on jo purettu ja lentokenttä vyöryi kohti. Kuva: Heikki Taivio

Hilkka Taivion albumista löytyi Vehkaojan asuntoalueelta otettuja diakuvia, jotka värillisinä palauttavat asuntoalueen siellä eläneiden mieleen juuri sellaisena kuin alue oli. Kuva: Heikki Taivio

Kylä, joka jäi lentokentän alle

Nostalgiaa: Vehkaojan lapset eivät pääse katsomaan lapsuudenkotiaan, eivät edes sen paikkaa. Kylän paikalla on lentokenttä ja alue on aidattu. Nyt kerätään vain muistoja.

MARJATTA KURVINEN

Vuonna 1941 Hallin Vehkaojalle rakennettiin 47 taloa lentokonetehtaan työntekijöiden perheille. Jokaisessa talossa asui kaksi perhettä.

Kylä eli vain 20 vuotta. Kun suihkukoneet tulivat, kävi Hallin silloinen lentokenttä lyhyeksi ja sitä piti jatkaa. Uuden lentokentän tielle jäi koko Vehkaojan asuntoalue, joka purettiin pois 60-luvun alussa. Jäljellä ei liene edes kivijalkoja, mutta varmuutta asiasta ei Vehkaojan entisillä

asukkailla ole, sillä katso-
maan ei pääse. Lentokent-
tää kun ympäröi korkea
aita.

Yksi kylään kuuluva rakennus on sentään jäljellä. Kylän laidalla sijainnut vehkaojalaisten yhteinen suuri sauna näkyy aidan takaa.

Jari Jakobsson syntyi Vehkaojalla vuonna 1954. Jakobssonin perhe muutti Vehkaojalta pois aivan viimeisten joukossa loppiaisenä 1963. Suuri osa taloista oli silloin jo purettu ja asuntoalueen viimeiset pystyssä olevat talot, joista jokunen oli vielä asuttu-
kin, sijaitsivat jo valmiin lentokentän molemmin puolin.

- En missään nimessä olisi halunnut muuttaa sieltä pois, Jari Jakobsson muistelee. Ei, vaikka muut

olivat jo muuttaneet, ja tulevassa kodissa Hallin Kellestenahossa oli enemmän mukavuuksia, lämmin vesi, sisävesi, ja koulukin viere-
ressä. Kellestenahon omakotitalosta ei kuitenkaan tullut enää samanlaista lapsuudenkotia.

Jari Jakobssonin ajatuksissa Vehkaoja on se menetetty lapsuuden Karjala, jonne ei pääse enää takaisin.

Vehkaojaa ympäröivät kuivat mäntykankaat. Jakobsson muistaa jo pienenä alle kouluikäisenä lapsena seikkailleensa kaukana ympäröivissä metsissä.

- Vaikka mentiin kuinka kauas, aina siellä oli vaan samanlaista mäntykangasta. Saatettiin ihan pikuvinttiä olla metsässä koko päivä, ja kun tultiin kotiin, niin kyllähän meille makätettiin.

- Hyttysiä tapasin ensimmäistä kertaa vasta, kun muutettiin Vehkaojalta pois.

Nyt aikuisena kotoinen olo tulee, kun pääsee samanlaiseen mäntymetsään. Jakobssonin lapsuudessa Vehkaoja oli jo hii-
pumassa. Monet olivat jo muuttaneet pois eikä alueelta enää 60-luvun alussa käynyt koulussakaan kuin muutama lapsi.

Viereinen lentokonetehtas ja lentokenttä toivat lapsuuteen omat piirteensä. Vehkaojan lasten isät, osa äideistäkin, oli töissä tehtaalla, ja kun työtahti siellä 50-luvulla hiljeni, isillä oli aika tehdä työaikana viraabeli-
hommiakin. Monissa vehkaojalaisissa perheissä käytettiin isien tehtaalla tekemiä alumiinivateja,

kannuja ja jopa marjanpaimureita.

Lapset tunnistivat lentokonemallit, Saab Safirin, joita koottiin Hallissa, brittiläisen Gnatin sekä koulutuslentokone Vampire Trainerin. Fougat tulivat myöhemmin.

Kun Vehkaoja oli vielä asuttu, lentokenttä sijaitsi kilometrien päässä mutta oli lapsille jännittävä, joskin kielletty paikka. Jos-
sain vaiheessa lentokentän laidalla oli vanhoja lentokoneen raatoja. Ne olivat piikkilanka-aidan takana, mutta lapset keinottelivat itsensä aidan yli ja kävivät istumassa lentokoneiden ohjaamoissa. Niin teki kavereineen myös Jari Jakobsson.

Synnyinkotiin Jari Jakobsson ei enää pääse, ei edes sen paikalle. Nyt hän kerää

internet-sivustolle tietoa Vehkaojasta ja sen asukkaista. Hän on lähettänyt sähköpostia ja vieraillut entisten vehkaojalaisten luona. Koossa on jo useiden asukkaiden kirjoittamia muisteluksia kylästä sekä kymmeniä kylällä otettuja valokuvia.

Joulun alla Jakobsson kävi Vehkaojalla asuneen Hilkka Toivion luona kylässä Valkeakoskella. Hän tiesi jo, että Hilkka Taivion veli Heikki Taivio oli ahkera valokuvaaja. Ehkä Hilkalla olisi kuvia Vehkaojalta. Niin kuin oli-
kin.

- Kun näin niitä kuvia, melkein poru pääsi.

> Jari Jakobssonin koamat Vehkaojan sivut löytyvät internet-osoitteesta www.elisanet.fi/vehkaoja

Vehkaoja oli hyvä paikka asua

MARJATTA KURVINEN

Unto Raittila ja **Terttu Pynnönen**, omaa sukua Ilonen, muuttivat ensimmäisten asukkaiden joukossa vastikään rakennettuun Vehkaojan kylään vuonna 1941. Molemmat tulivat Kolhosta, jossa Valtion Lentokonetehtas silloin myös toimi.

He olivat silloin toisella kymmenellä olevia nuoria, joiden isät olivat töissä lentokonetehtaalla.

Joulun alla he muistelivat Vehkaojan aikoja **Marjatta** ja Unto Ranttilan kotona, jonne oli tullut kyläilemään myös Vehkaojasta internet-sivuille tietoja keräävä **Jari Jakobsson**. Myös Marjatta Ranttila asui vajaat kolme vuotta Vehkaojalla avioituttuaan Unto Ranttilan kanssa.

Päätarkoituksena oli muistella, keitä missäkin talossa asui. Helppoa se ei kuitenkaan ollut. Talot olivat samannäköisiä tyyppitaloja ja ihmiset muuttivat alueen sisällä talosta toiseen.

– Vuonna -52 muutettiin Vehkaojalta pois ja nyt olen 82-vuotias. Ei voi millään muistaa, Unto Raittila päivitteli.

Lisää sekaannusta toi torakkajahti. Ihmiset muuttivat eri paikkoihin, kun taloista hävitettiin torakoita rikkiä polttamalla.

Paljon kolmikko muistaakin, ja monelle talolle merkittiin sen illan aikana asukkaat Jakobssonin mukanaan tuomaan karttaan.

Talot olivat A. Ahlströmin ja Puutalo Oy:n tyyppitaloja, joista ainakin osa lienee Alvar Aallon suunnittelema. Talot tuotiin Vehkaojalle elementteinä. Niissä oli kaksi asuntoa, ja asunnoissa kaksi huonetta ja keittiö. Toiseen asunon huoneista pääsi suoraan eteisestä, ja siinä huoneessa pidettiin pääsääntöisesti alivuokralaista. Taloja oli kahdenlaisia, toisissa iso ja toisissa vielä isompi keittiö.

– Sen ajan taloiksi ne oli hyvän mallisia. Komeroitakin oli paljon ja sisävessalekin oli paikka, Marjatta Raittila muistelee.

Sisävessoja taloihin ei kuitenkaan koskaan tullut, vaan takapihoilla oli yhteisessä rakennuksessa neljän perheen erilliset ulkovessat.

Vesijohdot kuitenkin oli.

Vehkaojalla oli osuuskauppa, päiväkotia, urheilukenttä, limonaditehdas ja pieni kirjastokin ennen kuin se muutti Taipaleeseen.

Helluntaiseurakunta piti pyhäkoulua ja koulukin siellä toimi joitakin vuosia, kunnes uusi koulu rakennettiin Taipaleeseen

– Muistatko, kuka sen Venhon toisessa päässä asui? Tyyne Pynnönen ja Marjatta Raittila yrittävät muistaa ja Jari Jakobsson kirjaa ylös. Kuva: Marjatta Kurvinen

vuonna 1948. Kyläläisillä oli yhteinen sauna, jossa perheillä oli saunavuoroja ja lisäksi lauantaina miesten ja naisten yhteiset saunavuorot. Saunan lähellä oli pato, johon kerättiin vettä palokunnan tarpeisiin, mutta patoallas toimi myös uima- paikkana.

Vaikka Vehkaoja oli kuivaa ja karua hiekkakangasta, istuttivat asukkaat pihoille marjapensaita ja pitivät kasvimaata. Useilla oli yksi lehmä, joillakin vuohi, monilla kanakopit.

Vehkaojalle mentäessä täytyi kiivetä pitkä ylämäki ylös. Pitkämäki tuntui lapselta loputtomalta, mutta vastaavasti mäessä sai hyvät vauhdit potkurilla.

Vaikka kylällä keitettiin pontikkaakin, elämä oli enimmäkseen ihan siivoa, vakuuttaa Marjatta Ranttila.

Vehkaoja oli sikäli erikoinen paikka, että siellä asuvat olivat lähtöisin ympäri Suomea. Oli paljon karjalaisia, mutta väkeä tuli myös Kolhosta ja Tampereelta lentokonetehtaan muista tehtaista.

Talot oli tehty elementeistä, joita käytettiin uusissa taloissa sen jälkeen, kun Vehkaojan talot purettiin. Raittilat sattuivat purkamaan juuri sen talon Rautakorventien päästä, jossa Jakobssonit asuivat, ja siirsivät siitä elementtejä Kellestenaholle rakentamaansa taloon.

FAKTA

Valtion Lentokonetehtas

Veljekset Karhumäki Oy rakensi Halliin tasaiselle Hailinkankaan alueelle lentokonetehtaan vuonna 1940 puolustusministeriön kannustamana. Samalle alueelle alettiin rakentaa samana vuonna myös Valtion Lentokonetehtasta, jota laajennettiin vuosina 1941 – 44. Tehtaat yhdistyivät.

Tehtaan ensimmäiset työntekijät asuivat parakeissa ja kämpissä ns. Sukupuutarhassa. Työväkeä asui myös Kolhossa, Mäntässä ja Jämsänkoskella, josta heitä kuljetettiin Halliin.

Valtion Lentokonetehtas rakennutti ensin lähinnä työnjohtajille tyyppitaloja Taipaleeseen ja sen jälkeen vuonna 1941 tehtaan työväestölle ja heidän perheilleen 47 kahden perheen tyyppitaloa Vehkaojalle.

Vuonna 1944 Kuoreveden lentokonetehtaalla työskenteli 750 ihmistä

Sitteemmin tehdas yhdistyi Valmettiin, josta vuonna 1996 tuli Patria.

Lähde: Jukka Raunio, *Valtion Lentokonetehtaan historia, osa 2, 2007*

MENOT

Näyttelyt

■ Anu Suutarin kuvataidenäyttely Odotus Kivipankissa 29.12.-11.1. joka päivä klo 11-18.

■ Ateljee Veli Ähtävä avoimena Säyryläntie 210:ssä arkisin klo 12-18, la klo 12-16, su klo 12-18.

■ Leena Scheererin taulujen myyntinäyttely Maijan postikahvilassa Jämsänkoskella 27. helmikuuta saakka.

Elokuvat

■ Kinotar 1: Rööperi, Suomen ensi-ilta. Näytökset pe-to klo 18.30. K15.

■ Kinotar 1: Blackout, 3. viikonloppu, viimeiset esitykset. Näytökset la ja su klo 19.15. K11.

■ Kinotar 2: Yes man, ensi-ilta. Näytökset pe klo 19, la- su klo 17 ja ma-to klo 19. K11.

Musiikki

■ Pe 9.1. Allways+ HimosAreenalla

■ La 10.1. klo 20 tanssit Jämsän Paviljongissa, esiintyjänä Markus-sextet.

■ La 10.1. Jani Wickholm HimosAreenalla

Urheilu ja liikunta

■ Avantouinti Sähkökoskella Jämsän Pietilässä käynnistyy viikolla 46, vuorot tiistaisin klo 16-20 naiset ja keskiviikkoisin klo 16-20 miehet.

■ Särkijärven kuntotalon saunat lämpiminä avanto-uimareille lauantaisin klo 14-17.

Muut tapahtumat

■ Ke 14.1. klo 17.30 Veikon isä-lapsi-ryhmän kokoontuminen uimahallilla. Ilmoittautumiset Veikolle.

■ "Välitän itsestäni" toimintaa Punaisen Ristin Jämsänkosken osaston Koivutuvalla. Maksuttomat verenpaineen ja sokerein mittaukset maanantaisin klo 16-17.30 ja keskiviikkoisin 12-13.

■ Jämsänkosken MLL:n perhekahvila kirkon nuorisotilassa parittomien viikkojen ti klo 9-11.30 (alkaen 13. tammikuuta).

➤ Ilmoita tapahtumasta menom�istioon sähköpostilla js.toimitus@sps.fi. Kirjoita otsikoksi: "Menom�istioon".

KOULURUOKAILU

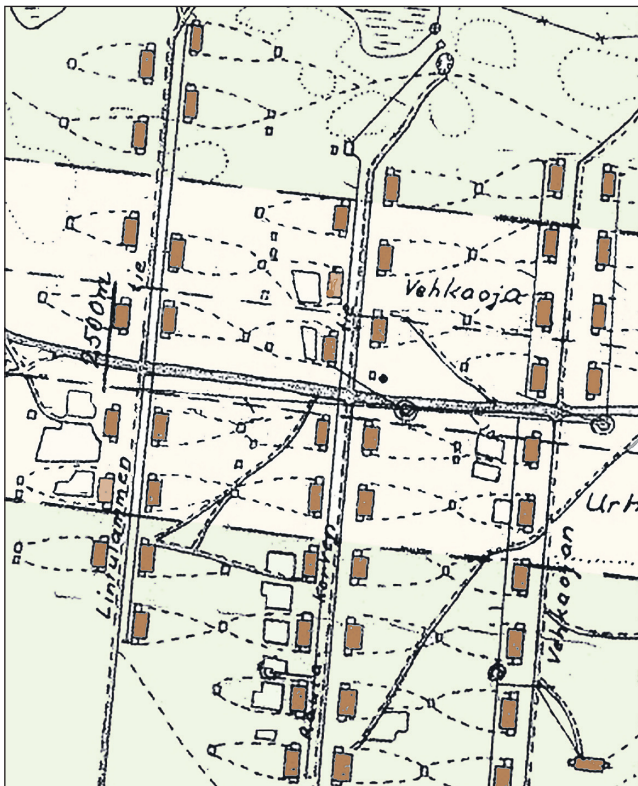
Jämsä

Ma 12.1. lindströmin pihvi, perunamuhennos, vihreä salaatti, ruisleipä
Ti 13.1. makkarakastike, perunat, porkkanapikkelsisalaatti, ruisleipä

Ke 14.1. broileririisivuoka, jäävuori-meloni-hernesalaatti, ruisleipä

To 15.1. kalakeitto, ruispala, tuorepala

Pe 16.1. lihamakaronilaa- tikko, punajuuri-kiinan- kaali-purjosalaatti, ruisleipä

Vehkaojalla sijaitsi 47 taloa, joissa kaikissa asui kaksi perhettä ja usein vielä alivuokralaisiakin. Tässä kartassa näkyy jo päällepiirrettyä se paikka, mihin lentokenttä tuli. Nyt koko kartan osoittama asuntoalue on purettu ja sijaitsee lentokenttää rajaavien aitojen sisäpuolella. Oikealla alhaalla oleva yhteissauna on vielä pystyssä.